

Socialudvalget
SOU alm. del - Bilag 52
Offentligt

Emne: VS: Undtagelsestilstand for stofbrugere

Vedhæftede filer: Undtagelsestilstand Del I 01112006.jpg

Fra: Nanna W. Gotfredsen [mailto:nwg@gadejuristen.dk]

Sendt: 1. november 2006 23:32

Til: Hans Andersen; Anne-Mette W. Christiansen; Inge-Lene Ebdrup; Pia Kristensen; Mia Falkenberg; Tina Petersen; Tom Behnke; Per Ørum Jørgensen; Lotte Bundsgaard; Hüseyin Arac; Lene Hansen; Lise Von Seelen; Martin Lidegaard; Bente Dahl; Line Barfod; Charlotte Antonsen; Troels Lund Poulsen; Birthe Skaarup; Martin Henriksen; Charlotte Dyremose; Anita Knakkegaard; René Skau Björnsson; Kirsten Brosbøl; Lone Dybkjær; Anne Bastrup; socialudvalget@ft.dk

Emne: Undtagelsestilstand for stofbrugere

Kære politikere

Med gennemførelsen af behandlingsgarantien for stofbrugere pr. 1. januar 2003 ønskede I at reducere ventetiden på at komme i behandling. Stofbrugere skulle have behandlingstilbud, når de var motiverede. sagde I. Ventetid giver større dødelighed, sagde I også.

- Fortsat høj dødelighed.

Stofbrugernes dødelighed er ikke faldet. Trods den fra midten af 1990'erne massive udbygning og økonomiske opprioritering af behandlingsindsatsen med behandlingsgarantien som "kronen på værket", dør stofbrugerne fortsat i samme horrible omfang som i 1995.

- Fortsat lang ventetid.

Og ventetiden er heller ikke fjernet. Den findes fortsat, om end den i mange tilfælde blot kaldes noget andet, nemlig "forbehandling". Fra vores konkrete erfaringer fra gadeplansarbejde blandt hårdt belastede stofbrugere ved vi, at det er blevet uhyre vanskeligt for dem at komme i stoffri døgntil behandling. I stedet henvises de så godt som konsekvent til de såkaldte "forbehandlinger", hvor de skal kæmpe hårdt, og honorere krav og opfylde betingelser, som i mange tilfælde er dem helt umuligt. De falder igennem. De kommer ikke gennem nåleøjet til stoffri døgntil behandling.

Disse konkrete erfaringer bekræftes nu af databasen DANRIS, www.danris.dk, som viser en betydelig nedgang i antallet af visitationer til stoffri døgntil behandling.

- Endnu en strafskærpelse på vej.

Dertil har justitsministeren netop varslet endnu en strafskærpelse med stofbrugerne selv som direkte mål.

Catch 22.

Stofbrugerne rammes hårdt og brutalt af den massive kriminalisering. Og nåleøjet til stoffri døgntil behandling bliver mindre og mindre. Det er en ren Catch 22.

Derfor erklærer vi hermed undtagelsestilstand og beder Jer handle på vedhæftede uddybende beskrivelse.

Med venlig hilsen

Gadejuristen, Netværks- og Gadeplansprojektet

Nanna W. Gotfredsen, cand. jur.

Mobil: 26 79 19 69

Undtagelsestilstand for stofbrugere. Del I

Gadejuristen • Netværks- og Gadeplansprojektet

Gasværksvej 15D, 3. • 1656 København V • www.gadejuristen.dk • nwg@gadejuristen.dk

"... det er lettere for en kamel at komme igennem et nåleøje end for en hårdt belastet stofbruger at komme i stoffri behandling."

Med denne omskrivning af Matthæus (19,24), råber Gadejuristen nu vagt i gevær.

Stofbrugere skal kæmpe hårdere og hårdere for at blive tilbudt stoffri døgntilbeholdning. Fra en gadevinkel ser det tilmed ud som om, at især de dårligst stillede selekteres fra i en ulige kamp om ressourcerne.

På en konference om døgntilbeholdning i sidste uge, blev vore konkrete erfaringer bekræftet statistisk af Center for Rusmiddelforskning. DANRIS viser nemlig en betydelig nedgang i antallet af visitationer til stoffri døgntilbeholdning. En nedgang der i øvrigt ikke modsvares af en stigende visitation til stoffri tilbeholdning i ambulant regi.

Behandlingsgarantien

Pr. 1. januar 2003 gennemførte et samlet Folketing en behandlingssikring for stofbrugere, som nu fik et retskrav på at få et behandlingstilbud indenfor 14 dage. De fik også et "frit valg", som dog hverken efter loven eller i praksis er videre frit. Stofbrugere kan bl.a. ikke vælge stoffri døgntilbeholdning. Ønsker man et sådant tilbud, må man bare krydse fingre for at myndighederne støtter det og tillader passage gennem nåleøjet. Et nåleøje som bliver mindre og mindre. Et faktum, som stemmer uhyre dårligt overens med både den politiske hovedmålsætning om stoffrihed, og den kontinuerligt stigende kriminalisering af stofbrugere selv.

Ikke flere penge i kassen...

Der kan være saglige grunde til ikke at visitere til et ønsket døgntilbud. Men at myndigheden "ikke har flere penge i kassen" er ikke i blandt dem! Ikke desto mindre støder vi ofte på netop denne begrundelse. Det sker endda, at vi

finder begrundelsen skriftligt - fx i journalnotater: "Jeg fortæller ham, at da der pt. er max antal afsted, kan han ikke komme i døgntilbeholdning nu" eller bare: "Entreprisen pt. opbrugt". En henvendelse fra Gadejuristen med anmodning om en skriftlig begrundelse for afslag er ofte tilstrækkeligt til at der alligevel tilbydes døgntilbeholdning. Her er retshjælp, og ikke den faglige, saglige udredning af den enkeltes behov, forudsætningen for at man får det behandlingstilbud man har brug for - og ret til.

Endeløse forbehandlinger

Mange steder henvises de døgntilbeholdningssøgende så godt som konsekvent til såkaldt "forbeholdning". Der kan være sund fornuft i at forberede stofbrugere på et så markant skift i tilværelsen. Men vel først når der faktisk er udsigt til døgntilbeholdning?! Er det dertil rimeligt, at lade sådan "forbeholdning" stå på i måneder? Et andet væsentligt spørgsmål er, om de temmelig automatiserede forbehandlinger overhovedet opfylder lovens krav til tilbud om stofmisbrugsbeholdning? Det kan være mere end vanskeligt at få øje på individuelle elementer i disse "forbehandlinger".

Den politiske baggrund for den med behandlingssikringen gennemførte 14 dages frist var, at der skulle sættes ind med behandlingstilbud, når stofbrugere var "motiverede". Megen "motivation" kvæles imidlertid under disse næsten endeløse "forbehandlinger", hvor stofbrugere afkræves "bevis for deres motivation" som betingelse for visitation til stoffri døgntilbeholdning. Møderne - gerne i grupper op til 4 gange ugentligt - skal passes, man skal komme til tiden, deltage, ikke være påvirket (...), og helst også være positiv. Visse steder stiller man endda krav om, at der aflægges rene urinprøver - som "bevis på motivation". Sat på spidsen kan man sige, at stofbrugere her skal bevise, at de faktisk ikke har brug for det

ansøgte behandlingstilbud, før de kan få det ...

Forbehandlinger af denne karakter, må først og fremmest siges at være et effektivt selektionsredskab. En større gruppe selekteres fra undervejs. For os at se, er det især de dårligst stillede, som selekteres fra. De som ikke formår - i ambulant regi - at lægge stoffilværelsen bag sig, de som måske endda har allermost brug for de strukturerede og skærmende rammer, som kun et døgntilbud kan tilbyde. At man ikke formår at passe en sådan forbeholdning eller ikke kan profitere af et sådant forløb, burde netop udgøre begrundelse for at tilbyde døgntilbeholdning. Lige modsat kan det imidlertid forholde sig i praksis.

De kan jo bare klage ...

Nogle vil måske sige, at stofbrugere har ret til at klage, og at de må afklare deres ret ad denne vej. Igen rammes især de dårligst stillede - nu af manglende klageressourcer, manglende klagemod og mangel på tid.

Retten til at klage, kommer af mange grunde ikke stofbrugere til gavn. Kort sagt savner de både klageressourcer og klagemod. Når man (over-) lever på gaden og sover på en stol i en nat-café, er det ikke kun stort set umuligt at passe en "forbeholdning", men også særdeles vanskeligt at mobilisere klageressourcer. Og når forbindelsen til omverdenen stort set er begrænset til den man har med sit misbrugscenter, kræver det også mod at klage. Og så savner de tid. De dårligst stillede livsvilkår giver ikke megen mulighed for at kunne afvente en klagesagsbeholdning, som gerne varer 4 måneder. De risikerer at miste alt, inklusive sig selv, undervejs. Og flere steder meddeles stofbrugere endda, at hvis de klager, sker der intet i deres sag, før Det Sociale Nævn har talt. Stofbrugere kender generelt ikke deres rettigheder, men er efter en sådan udmelding ikke i tvivl om, at deres

chance for at komme i døgntilbeholdning bedres betydeligt, hvis de afstår fra at klage.

Stofbrugere dør!

Med behandlingssikringen ønskede politikerne at reducere ventetiden på tilbeholdning. Man skulle have tilbud, når man var motiveret, sagde man. Ventetid giver større dødelighed, sagde man også. Trods den massive udbygning og økonomiske opprioritering af behandlingssindsatsen, viste det senest offentliggjorte dødstal (2004) imidlertid, at stofbrugernes dødelighed er tilbage på 1995-niveau.

Der er fortsat lang ventetid - især på visse former for tilbeholdning. En ventetid, der i mange tilfælde blot er givet et andet navn; nemlig "forbeholdning". Og stofbrugere dør fortsat i alt for stort tal. Justitsministeren har dertil netop varslet endnu en strafskærpselse med stofbrugere selv som mål.

Af alle disse grunde må vi erklære regulær undtagelsestilstand og henstille til politikerne, at der handles. Nu!

- Stofbrugere skal informeres om deres rettigheder og have adgang til relevant retshjælp, uanset hvor de bor i landet.

- Visiterende myndigheder skal informeres om deres pligter. Der er hårdt brug for klare retningslinier til belysning af stofbrugeres retsstilling i forhold til tilbeholdning for stofmisbrug.

- De hårdt belastede stofbrugere bør snarest sikres mulighed for at få deres behandlingsbehov udredt i døgntilbeholdning med seng, mad og den nødvendige medicin. Som en påtrængende nødvendig løsning i en undtagelsestilstand. Alternativet er et liv under så kummerlige forhold, at det er et velfærdssamfund uværdigt. Et liv, der er vanskeligt at overleve.

Vesterbro, 1. november 2006
GADEJURISTEN